Spravedlivá transformace mění uhelné kraje: výsledky, nové investice a vize po roce 2028

11.12.2025 - Veronika Krejčí | Ministerstvo životního prostředí ČR

Monitorovací výbor Operačního programu Spravedlivá transformace (OPST) na jednání konaném 9. prosince potvrdil úspěšný průběh implementace programu, schválil klíčová hodnoticí kritéria pro nové výzvy a seznámil se s výhledy pro období po roce 2028. Vystoupení řady odborníků i zástupců Evropské komise potvrdila, že Česká republika patří mezi lídry v realizaci programu Spravedlivé transformace v celé Evropské unii.

Jan Kříž, vrchní ředitel sekce životního prostředí Ministerstva životního prostředí, ve svém úvodním vystoupení uvedl: *„Implementace OPST probíhá mimořádně úspěšně. Rok 2025 byl velmi dynamický. Do konce roku bylo vyhlášeno 107 výzev s celkovou alokací 44,6 miliard Kč a byly vydány právní akty za 32,9 miliard Kč. Celkově máme dnes zasmluvněno již 83 % alokace celého programu, což je v evropském kontextu skutečně výjimečný výsledek*.“

Program překonal plán a patří k evropské špičce

Do konce roku 2025 bylo ze strany MŽP proplaceno projektům téměř 7 miliard korun, čímž bude překročena predikce čerpání stanovená pro tento rok. Program je tak na dobré cestě splnit i klíčový milník v roce 2026, který předpokládá kumulované čerpání a vyúčtování Evropské komisi téměř 16 miliard korun.

Úspěšnost programu ocenila také Evropská komise. *„Český program patří k nejlepším v Evropské unii. Vidíme první výsledky – od strategických projektů po modernizované učebny nebo revitalizované území. Proto také získal cenu JTF Awards za úspěšnou implementaci,*“ uvedl **Petr Votoupal z Generálního ředitelství pro regionální a městskou politiku Evropské komise**.

Nové výzvy: výzkum, inovace i umělecké vzdělávání

Monitorovací výbor schválil kritéria pro výzvu *104. Podpora* výzkumu a vývoje v *Moravskoslezském kraji*. Výzva bude vyhlášena 18. prosince, příjem žádostí začne koncem ledna 2026. Výzva podpoří rozvoj špičkových laboratoří, vědeckých týmů i spolupráci výzkumných institucí s podniky a veřejným sektorem.

Další schválená výzva Infrastruktura pro další vzdělávání pro všechny tři uhelné regiony posílí kapacity základních uměleckých škol, které budou moci použít prostředky ze spravedlivé transformace na modernizaci či rekonstrukce svých budov včetně vybavení. Nové projekty umožní zkvalitnění výuky napříč obory, včetně multimediální tvorby, a podpoří inkluzivní vzdělávání.

Strategické plánování po roce 2028

Výbor schválil postup výběru strategických projektů pro programové období 2028–2034 a kritéria pro výzvy č.105,106,107 Příprava strategických projektů pro PO 28+, ze které budou moci být financovány podrobné studie proveditelnosti. Cílem je napomoci efektivní přípravě projektů, které naplní svůj strategický potenciál a budou tak připraveny na začátku programového období 2028-2034 k realizaci na území bývalých uhelných regionů. Zároveň výbor doporučil Ministerstvu životního prostředí vyhlásit v roce 2027 samostatnou výzvu na pokročilou projektovou přípravu budoucích strategických projektů.

Diskutována byla také budoucnost Kohezní politiky, která České republice přinese 29,4 miliardy eur. Zástupci Ministerstva pro místní rozvoj představili změny evropských pravidel, které jsou výrazné a budoucí programové období bude velmi orientováno na výsledek, obdobně jako v případě Národního plánu obnovy. Jan Kříž z MŽP upozornil na potřebu udržet cílenou podporu pro uhelné regiony a posílit expertní kapacity v platformách pro tvorbu plánů.

Konkrétní výsledky: tisíce účastníků, stovky projektů, hmatatelné dopady

Ředitelka programu z Ministerstva životního prostředí Radana L. Kratochvílová shrnula poslání programu: *„Velký důraz klademe na posilování a budování lidského kapitálu v krajích. Projekty pomáhají zvyšovat kvalifikaci místních lidí, ale také přitahují do krajů nové odborníky. Neméně důležitý je i psychologický rozměr – po dlouhé době se opět mluví o budoucnosti regionů s nadějí. Lidé začínají věřit, že i po éře uhlí stojí za to v kraji zůstat, podnikat a tvořit."*

Výbor byl seznámen s průběžnými výsledky v sedmi oblastech podpory programu.

K úspěšným projektům patří například Digitální srdce školy ve SŠ EDUCHEM Most, Skautské komunitní centrum Dýmka v Habartově, Skatepark Bílina nebo Robotická laboratoř ve SŠ technické a zemědělské v Novém Jičíně.

Rozšíření finančních nástrojů

OPST v roce 2025 výrazně navýšil využití finančních nástrojů, které by měly tvořit až 15 % celkové alokace, což převyšuje evropský průměr. Již byly spuštěny: bezúročný úvěr Transformace, Brownfield fond pro Moravskoslezský kraj a Záruka Transformace. Na přelomu roku budou vyhlášeny další finanční nástroje pro transformaci a regeneraci brownfieldů pro nepodnikatelské účely v Ústeckém a Karlovarském kraji.

Strategické projekty a midterm evaluace: pilotní provoz už v roce 2026

Midterm evaluace potvrdily vysoký význam a přínos strategických projektů. Mezi nejrychleji postupujícími je např. projekt Lerco v Moravskoslezském kraji, kde se blíží dokončení stavební části a pilotní provoz je naplánován na jaro 2026. Výstupy tohoto projektu zahrnují například nové zdravotnické technologie – od bezdrátových monitorovacích zařízení do nemocnic po nástroje pro identifikaci očních onemocnění či predikci infarktu.

Komunikační strategie a nová galerie projektů

Výbor schválil Roční komunikační plán, který se v roce 2026 zaměří na prezentaci úspěšně zrealizovaných projektů a zvyšování povědomí o spravedlivé transformaci. Nově byla spuštěna také online Galerie vybraných realizovaných projektů na webu www.opst.cz.

Novinky v projektech TPA a TRAUTOM

Členům výboru byly prezentovány také aktuální výstupy o projektu TPA, který vyvíjí pro školy, tzv. EduBoxy, a projektu TRAUTOM – Kompetence pro 21.století, který vytváří komplexní a udržitelný systém služeb zaměřený na rozvoj lidských zdrojů ve prospěch zaměstnavatelů i zaměstnanců na základě znalostí specifických potřeb regionu. Operační program Spravedlivá transformace tak i nadále potvrzuje svou klíčovou roli v obnově a modernizaci uhelných regionů a připravuje se na další etapu podpory po roce 2028.

Veronika Krejčí & Tiskové oddělení MŽP
tel.: 267 122 835 nebo 267 122 058

e-mail: tiskove@mzp.gov.cz

https://mzp.gov.cz/cz/pro-media-a-verejnost/aktuality/archiv-tiskovych-zprav/spravedliva-transformace-meni-uhelne-kraje